

Fokus på indretning

Besøg i alle specialklasser
skoleåret 2018 -2019

PPR & Specialpædagogik

Ansvarlige

*Besøg og oplæg varetages af
PPR konsulenterne*

*Christina Hostrup
hostrup@aarhus.dk
tlf 4023 1451*

*Stine Clasen
stc@aarhus.dk
tlf 2961 5891*

Formål

Der er en række generelle temaer, man med fordel kan iagttage og handle på i forhold til de fysiske rammer og placering af inventar, således rummet opleves trygt og harmonisk og på den måde understøtter læring og trivsel bedst muligt.

Formålet med besøg i specialklasserne med fokus på indretning er at give sparring på, hvordan man kan få mest muligt ud af de eksisterende rammer og givne vilkår.

De generelle temaer

01 Kodning af specialklassen

Når man træder ind i en specialklasse, bør man ideelt set efter bare otte sekunder kunne kode rummet i forhold til de funktioner, rummet inviterer til. Det er afgørende, at man tydeligt både fornemmer og kan se, hvor hvilke funktioner er tænkt udført, idet rum opleves intuitivt i forhold til tryghed, harmoni og balance eller det modsatte som utryghed, kaos og rod.

02 Den voksnes 'bolig'

Noget af det første, man ubevidst kigger efter, når man træder ind i et klasserum er typisk, hvor den voksne 'bor'. I tidligere tider var dette markeret tydeligt med et kateder. I moderne tid er der mange forskellige andre designs, der angiver hvor ansvarligheden og autoriteten i klasserummet skal findes.

Det kan være i form af en knage, en hylde, en reol, en pult, et bord eller andet. Det er vigtigt at være opmærksom på, at det har en betydning, hvor eleverne intuitivt skal søge hen, når de har brug for hjælp eller søger voksenstøtte, samt at der er forskel på at have valgt et lille hjørne til tasken i modsætning til et stykke inventar, der signalerer tryghed og en form for tyngde.

03 Arbejdsidentiteter

I en specialklasse er der behov for forskellige arbejdsidentiteter afhængigt af målgruppen og de muligheder og vilkår, de konkrete fysiske rammer åbner for. Ideelt set bør der være tre typer af arbejdsstationer:

- Et stykke inventar til fælles undervisning som et bord, et tæppe, en dialogtrappe eller andet, hvor der er en plads til alle
- Gruppearbejdspladser til både faste grupper og til midlertidige temagrupper som et læse-hjørne, et matematikhjørne, et månebord eller andre fysiske afgrænsninger, der gennem placering af inventar og visuelle støtter signalerer aktiviteten
- Individuelle arbejdspladser som borde, sammenklappelige skærme til brug på det enkelte bord, pausehjørne og/eller andre former for markering af den individuelle arbejdsplads eksempelvis i form af tapemarkering på gulv eller på væg, kasser/poser/hylde/andet til individuelle eleverarbejder mv.

04 Placering af elever

Der er i alle rum rolige og aktive steder afhængigt af placering af indgangsdøren og vinduerne. De trykkesteder i et rum er der, hvor der er en hel væg i ryggen og fuldt udsyn til indgangsdøren. Eleverne bør ideelt set være placeret de roligste steder og de voksne på de mindre rolige som lige inden for eller tæt på døren.

Der vil altid være konkrete vilkår, som må iagttages, eksempelvis at et vist antal af eleverne formentligt er nødt til at sidde med ryggen eller siden til indgangsdøren. Nogle elever kan bedre tåle det end andre. Og måske bedre i nogle perioder end andre. Det vigtigste er, at den voksne er bevidst om, hvorfor eleverne er placeret netop der, hvor de er, ikke bare i forhold til andre elever, men også i forhold til oplevelsen af tryktheden i rummet.

05 Visuelle støtter og ophæng

I specialklasserne er der behov for visuelle støttesystemer som time timer, piktogrammer, stemme-skala, tavler med dags- og lektionsforløb, alfabet, tal, eleverarbejder mm. Tavler og ikoner bør placeres strategisk og gerne således, at væggen bag tavlen/skærmen og der, hvor den voksne står, når der undervises, opleves så rolig som muligt. Der bør i forbindelse med tavlen/skærmen alene hænge visuelle støtter, der har med planlægning og gennemførelse af undervisning at gøre. Derfor er åbne reoler, kurve og lignende ikke optimalt at have placeret under eller ved siden af tavlen/skærmen. Jo mere visuel ro der er, jo bedre.

Ophæng bør kategoriseres, så tal hænger samlet eksempelvis i et matematikhjørne, bogstaver i et læsehjørne, eleverarbejder for sig, og løbende bevidst stillingtagen til ophængning, således det hurtigt kan kodes, hvor der er fokus på hvad.

Ophæng af enhver art uanset tema bør ideelt set ikke være trykt på tyndt papir og hængt op med tape, da de hurtigt kan blive krøllede og dermed give et u hensigtsmæssigt intuitivt signal om 'slidthed', eller måske 'ikke mere vigtigt – men ingen har lige fået det fjernet.'

06 Ting 'bor'

Undervisning er dynamisk og kræver stillingtagen på mange niveauer. For at sikre de trykkesteder fysiske og dermed også mentale rammer for målgruppen bør 'ting' i klassen have en fast plads.

Fordi ting 'bor', og hvis de ikke har deres faste pladser, som de professionelle er enige om og har fordelt ansvaret for, så finder tingene 'af sig selv' derhen, hvor de voksne sjældnere kommer som fx hjørner, oven på skabe, under reoler, i kurve, i kasser, oven på bænke eller lignende. Den form for 'rod' gør, at klasserummet opleves mindre trygt og harmonisk, hvilket kan have større betydning end som så, da det er velkendt, at læring og trivsel understøttes af netop trygge og harmoniske rum.

Design

Et besøg i en specialklasse varer 30 minutter og kan gennemføres med eller uden elevers tilstedeværelse afhængig af lokal kontekst

---

Deltagerne i besøget er en eller flere repræsentant(er) fra klasseteamet og hvis muligt en ledelsesrepræsentant samt den lokale PPR psykolog

---

Det samlede personale i specialklasserækken/på skolen har mulighed for at få en times oplæg om de generelle temaer i forbindelse med indretning. Oplæg aftales individuelt.

Hver skole modtager i efteråret 2018 en dato hvor der aflægges besøg. Opfølgning foråret 2019.

Huskeliste

01 Den/ de voksnes arbejdsplads som pc/ kateder/pult/knæge etc

02 Arbejdspladser:

Fælles 'arbejdsplads' som bord/ tæppe/trapper/ mødested etc

Gruppearbejdspladser som bord/ månebord/læsehjørne etc

Individuelle arbejdspladser

Pausehjørne

03 Placering af arbejdspladserne

04 Placering af eleverne i forhold til aktive/rolige steder i rummet

05 De visuelle støttesystemers udseende

06 Placering af visuelle støttesystemer som:

Visuelle støtter uden for klassen som navneskilt, billeder, andet

Visuelle støtter i klassen som Time timer

Stemmeskala

Piktogrammer

Dagsforløb

Lektionsforløb

Temaplaceringer: bogstaver/dansk, tal/matematik, elevarbejder, andet

07 Inventarets placering i øvrigt som reoler/ skabe/ tasker/ bøger/ mapper/ blyanter og farver etc

08 Overskuelighed og orden